

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Кафедра філології та мовної комунікації

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри філології та
мовної комунікації

Ігнат'єва С.Є. *Степанюк*
«31» серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Старослов'янська мова»

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Освітній рівень.....	Перший (бакалаврський)
Освітня програма	Українська мова та література
Спеціалізація	035.01 Українська мова та література
Статус	обов'язкова
Загальний обсяг	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Форма підсумкового контролю	залік
Термін викладання	1-й семестр, 1-2 чверті
Мова викладання	українська

Викладач: доц. Онищенко Г. А.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Дніпро
НТУ «ДП»
2021

Робоча програма навчальної дисципліни «**Старослов'янська мова**» для бакалаврів зі спеціальності 035 «Філологія» освітня програма «Українська мова та література» / Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. Філології та мовної комунікації. Дніпро : НТУ «ДП», 2021.16 с.

Розробник – Онищенко Г. А. доцент кафедри філології та мовної комунікації, кандидат філологічних наук,

Робоча програма регламентує:

- мету дисципліни;
- дисциплінарні результати навчання, сформовані на основі трансформації очікуваних результатів навчання освітньої програми;
- базові дисципліни;
- обсяг і розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять;
- програму дисципліни (тематичний план за видами навчальних занять);
- алгоритм оцінювання рівня досягнення дисциплінарних результатів навчання (шкали, засоби, процедури та критерії оцінювання);
- інструменти, обладнання та програмне забезпечення;
- рекомендовані джерела інформації.

Робоча програма призначена для реалізації компетентнісного підходу під час планування освітнього процесу, викладання дисципліни, підготовки студентів до контрольних заходів, контролю провадження освітньої діяльності, внутрішнього та зовнішнього контролю забезпечення якості вищої освіти, акредитації освітніх програм у межах спеціальності.

Погоджено рішенням науково-методичної комісії зі спеціальності 035 «Філологія» (протокол №1 від 31 серпня 2021 р.).

ЗМІСТ

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	4
3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ	5
4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	5
5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ.....	6
6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	7
6.1 Шкали	6
6.2 Засоби та процедури.....	7
6.3 Критерії.....	8
7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	11
8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	12

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В освітньо-професійній програмі Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» спеціальності 035 «Філологія» освітня програма «Українська мова та література» здійснено розподіл програмних результатів навчання (ПРН) за організаційними формами освітнього процесу. Зокрема, до дисципліни Ф 7 «Старослов'янська мова» віднесено такі результати навчання:

ПРН 8	Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності
ПРН 12	Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

Мета дисципліни: закласти основи загального філологічного розвитку студентів, показати історичну перспективу розвитку системи старослов'янської мови в її зв'язку з іншими слов'янськими та індоєвропейськими мовами.

Завдання дисципліни:

- визначити місце дисципліни в системі підготовки студентів-філологів, її узагальнений характер та практичне значення;
- ознайомити студентів із найбільш актуальними проблемами славістики;
- розширити уявлення про історію слов'янської писемності та культури;
- розглянути звукову систему старослов'янської мови в її історичному розвитку;
- допомогти правильно розуміти морфологічні явища та зміни в праслов'янській мові та старослов'янській мові;
- сформулювати основні навички аналізу давніх текстів;
- навчити студентів читати, розуміти та вміти аналізувати старослов'янські тексти;
- показати студентам історичну перспективу розвитку системи української мови в її зв'язку з іншими слов'янськими та індоєвропейськими мовами.

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарний та адекватний відбір змісту навчальної дисципліни за цим критерієм.

2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Шифр ПРН	Дисциплінарні результати навчання (ДРН)	
	шифр ДРН	Зміст
ПРН 8	ПРН 8-1-Ф7	Володіти класичними мовами (старослов'янська мова) в обсязі, необхідному для формування філологічної компетентності фахівця. Уміти використовувати професійно профільовані знання для аналізу і інтерпретації художнього, наукового тексту.
	ПРН 8-2-Ф7	Порівнювати фонологічні системи індоєвропейської та праслов'янської мови на різних етапах їх існування; аналізувати зміни в фонологічній системі праслов'янської мови та їх відображення у старослов'янській мові; пояснювати сутність процесів, що відбувалися у праслов'янській мові, та з'ясовувати їхні наслідки для фонетичної та морфологічної системи старослов'янської мови, зіставляючи одночасно з мовними фактами різних слов'янських мов.
ПРН 12	ПРН 12-1-Ф7	Уміти оперувати сучасним категоріально-термінологічним апаратом мовознавства.
	ПРН 12-2-Ф7	Аналізувати фонологічну систему старослов'янської мови; визначати походження голосних та приголосних старослов'янської мови; розрізняти звукові зміни пізнішого періоду.
	ПРН 12-3-Ф7	Аналізувати тенденції формування і розвитку граматичних категорій іменних частин мови (роду, числа і відмінка усіх іменних частин мови, ступенів порівняння прикметника); з'ясовувати зміни граматичних форм іменних частин мови; визначати роль і місце внутрішньомовних і позамовних чинників у розвитку граматичних значень і форм; робити граматичний аналіз іменних частин мови.
	ПРН 12-4-Ф7	Аналізувати тенденції формування і розвитку граматичних категорій дієслова (виду, способу, часу, особи, числа); з'ясовувати історію змін в особових і неособових дієслівних формах; здійснювати морфологічний аналіз усіх дієслівних форм.

3 БАЗОВІ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна викладається на 1-му курсі відповідно до навчального плану, тому додаткових вимог до базових дисциплін не встановлюється. Міждисциплінарні зв'язки: вивчення курсу ґрунтуються на знаннях, отриманих з попередньо вивчених дисциплін у закладах середньої освіти.

4 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Вид навчальних занять	Обсяг, години	Розподіл за формами навчання, години				
		денна		Заочна		
		аудиторні заняття	самостійна робота	Обсяг, години	аудиторні заняття	самостійна робота
Лекційні	60	26	34	90	6	84
Практичні	30	13	17	30	4	16
РАЗОМ	90	39	51	120	12	108

5 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	ЛЕКЦІЇ	60
	Вступ. Поняття про старослов'янську мову. Класифікація слов'янських мов. Походження слов'ян.	3
	Історія виникнення й розвитку слов'янської писемності.	2
	Фонетична система старослов'янської мови II пол. IX ст. Голосні звуки.	4
	Приголосні звуки старослов'янської мови.	4
	Генетичний зв'язок системи приголосних звуків старослов'янської мови з індоєвропейською та праслов'янською.	4
	Фонетичні зміни в системі приголосних, пов'язані з дією закону складового сингармонізму.	6
	Загальна характеристика морфологічної системи. Іменник як самостійна частина мови.	6
ПРН 8-1-Ф7	Характеристика займенника як частини мови	4
ПРН 8-2-Ф7	Характеристика прикметника як частини мови	4
ПРН 12-1-Ф7	Характеристика числівника як частини мови	4
ПРН 12-2-Ф7	Характеристика дієслова як частини мови. Форми часу і способу дієслова	8
ПРН 12-3-Ф7	Характеристика прислівника як частини мови	4
ПРН 12-4-Ф7	Синтаксис	7
	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	30
	Історія виникнення й розвитку слов'янської писемності.	2
	Фонетична система старослов'янської мови II пол. IX ст.	3
	Звукова система старослов'янської мови в порівняльно-історичному висвітленні.	3
	Фонетичні зміни в системі приголосних, пов'язані з дією закону складового сингармонізму.	3
	Іменник	3
	Займенник	3
	Прикметник	3
	Числівник	3
	Дієслово	4
	Прислівник	3
	РАЗОМ	90

6 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сертифікація досягнень студентів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання студента за дисципліною.

6.1 Шкали

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних студентів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховується, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації.

6.2 Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності студента за вимогами НРК до 6-го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Студент на контрольних заходах має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання (розділ 2).

Засоби діагностики, що надаються студентам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні опитування за кожною темою	виконання завдань під час лекцій	комплексна контрольна робота (ККР)	визначення середньозваженого результату поточних контролів; виконання ККР під час заліку за бажанням студента
практичні	індивідуальні завдання	виконання завдань під час практичних занять		

Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом контрольних опитувань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання індивідуального завдання.

Якщо зміст певного виду занять підпорядковано декільком складовим опису кваліфікаційного рівня, то інтегральне значення оцінки може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюються викладачем.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі студента шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен студент під час заліку має право виконувати ККР, яка містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання.

Кількість конкретизованих завдань ККР повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів ККР має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання ККР визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

Інтегральне значення оцінки виконання ККР може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюється кафедрою для кожної складової опису кваліфікаційного рівня НРК.

6.3 Критерії

Реальні результати навчання студента ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії студента для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерія використовується

коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O_i = 100 a/m,$$

де a – число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m – загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Індивідуальні завдання та комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для бакалаврського рівня вищої освіти (подано нижче).

**Загальні критерії досягнення результатів навчання для
6-го кваліфікаційного рівня за НРК (бакалавр)**

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
Знання		
♦ концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність: - концептуальних знань; - високого ступеню володіння станом питання; - критичного осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	95-100
	Відповідь містить негрубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
	Рівень знань незадовільний	<60
Уміння/навички		
♦ поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання	Відповідь характеризує уміння: - виявляти проблеми; - формулювати гіпотези; - розв'язувати проблеми; - обирати адекватні методи та інструментальні засоби; - збирати та логічно й зрозуміло інтерпретувати інформацію; - використовувати інноваційні підходи до розв'язання	95-100

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	завдання	
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності з негрубими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	рівень умінь/навичок незадовільний	<60
Комунікація		
♦ донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації; ♦ збір, інтерпретація та застосування даних; ♦ спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово	Вільне володіння проблематикою галузі. Зрозумілість відповіді (доповіді). Мова: - правильна; - чиста; - ясна; - точна; - логічна; - виразна; - лаконічна. Комунікаційна стратегія: - послідовний і несуперечливий розвиток думки; - наявність логічних власних суджень; - доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; - правильна структура відповіді (доповіді); - правильність відповідей на запитання; - доречна техніка відповідей на запитання; - здатність робити висновки та формулювати пропозиції	95-100
	Достатнє володіння проблематикою галузі з незначними хибами. Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) з	90-94

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
	незначними хибами. Доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами	
	Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	74-79
	Задовільне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Часткове володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Фрагментарне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60
<i>Відповідальність і автономія</i>		
◆ управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами; ◆ спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах; ◆ формування суджень, що враховують соціальні, наукові та	Відмінне володіння компетенціями менеджменту особистості, орієнтованих на: 1) управління комплексними проектами, що передбачає: - дослідницький характер навчальної діяльності, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію; - здатність до роботи в команді; - контроль власних дій; 2) відповідальність за прийняття рішень в непередбачуваних умовах, що включає: - обґрунтування власних рішень положеннями нормативної бази галузевого та державного рівнів; - самостійність під час виконання поставлених завдань; - ініціативу в обговоренні проблем; - відповідальність за взаємовідносини;	95-100

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
етичні аспекти; ♦ організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп; ♦ здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії	3) відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб, що передбачає: - використання професійно-орієнтовних навичок; - використання доказів із самостійною і правильною аргументацією; - володіння всіма видами навчальної діяльності; 4) здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, що передбачає: - ступінь володіння фундаментальними знаннями; - самостійність оцінних суджень; - високий рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок; - самостійний пошук та аналіз джерел інформації	
	Упевнене володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано дві вимоги)	90-94
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано шість вимог)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано вісім вимог)	65-69
	Рівень відповідальності і автономії фрагментарний	60-64
	Рівень відповідальності і автономії незадовільний	<60

7 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Технічні засоби навчання.

Програми пакету Microsoft Office (Word, Excel, Power Point, Teams).

Дистанційна платформа Moodle.

8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

8.1 Базова

1. Леута О. І. Старослов'янська мова. Збірник вправ і практичних завдань : навч. посіб. / О. І. Леута, В. І. Гончаров. – Київ : Вища школа, 2004. – 199 с.

2. Горшков А. И. Старославянский язык / А. И. Горшков. – 2-е изд. – Москва : АСТ, Астрель, 2004. – 142 с.
3. Довбня Л. Е. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Старослов'янська мова» для студентів спеціальності «Українська мова і література» / Л. Е. Довбня. – Переяслав-Хмельницький : Б. в., 2004. – 36 с.
4. 11. Леута О. І. Старослов'янська мова : підручник / О. І. Леута. – Київ : Вища школа, 2001. – 255 с.
5. Леута О. І. Старослов'янська мова. Збірник вправ і практичних завдань : навч. посіб. / О. І. Леута, В. І. Гончаров. – Київ : Вища школа, 2004. – 199 с.
6. Царалунга І. Б. Старослов'янська мова : [навч. посіб.] / І. Б. Царалунга. – Львів : Новий Світ. – 2007. – 188 с.
7. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Старослов'янська мова» для студентів спеціальності 035 Філологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [Електронний ресурс] / упоряд. : Онищенко Г. А. ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2021. – 51 с. – Режим доступу: <http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/158808> .

8.2 Словники

8. Белей Л. Старослов'янсько-український словник / Л. Белей, О. Белей. – Львів : Свічадо, 2001. – 332 с.
9. Дьяченко Г. Полный церковнославянский словарь / Г. Дьяченко. – Москва : Бертельсманн Медиа, 2013. – 1120 с.
10. Етимологічний словник української мови : в 7 т. – Т. 1: А–Г / ред. кол.: О. С. Мельничук (гол. ред.), І. К. Білодід, В. Т. Коломієць, О. Б. Ткаченко ; АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – Київ : Наукова думка, 1982. – 632 с. – Режим доступу: http://history.org.ua/LiberUA/EtSIUkrM_1982/EtSIUkrM_1982.pdf.
11. Етимологічний словник української мови : в 7 т. – Т. 2: Д–Копці / ред. кол.: О. С. Мельничук (гол. ред.), В. Т. Коломієць, О. Б. Ткаченко ; АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – Київ : Наукова думка, 1985. – 572 с. – Режим доступу: http://history.org.ua/LiberUA/EtSIUkrM_1985/EtSIUkrM_1985.pdf
12. Етимологічний словник української мови : в 7 т. – Т. 3: Кора–М / ред. кол.: О. С. Мельничук (гол. ред.), В. Т. Коломієць, Т. Б. Лукінова, В. Г. Скляренко, О. Б. Ткаченко ; укладачі : Р. В. Болдирєв, В. Т. Коломієць, Т. Б. Лукінова, О. С. Мельничук, Г. П. Півторак, А. Д. Пономарів, Н. С. Родзевич, В. Г. Скляренко, І. А. Стоянов, А. М. Шамота ; АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – Київ : Наукова думка, 1989. – 553 с. – Режим доступу: http://history.org.ua/LiberUA/EtSIUkrM_1989/EtSIUkrM_1989.pdf.
13. Етимологічний словник української мови : в 7 т. – Т. 4: Н–П / ред. кол.: О. С. Мельничук (гол. ред.), В. Т. Коломієць, Т. Б. Лукінова, Г. П. Півторак, В. Г. Скляренко, О. Б. Ткаченко ; укладачі: Р. В. Болдирєв, В. Т. Коломієць, А. П. Критенко, О. С. Мельничук, Г. П. Півторак, А. Д. Пономарів,

В. Г. Склярєнко, І. А. Стоянов, В. А. Ткаченко, О. Б. Ткаченко, А. М. Шамота ; НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – Київ : Наукова думка, 2003. – 657 с. – Режим доступу: http://history.org.ua/LiberUA/EtSIUkrM_2003/EtSIUkrM_2003.pdf.

14. Етимологічний словник української мови : в 7 т. – Т. 5: Р–Т / ред. кол.: О. С. Мельничук (гол. ред.), В. Т. Коломієць, Т. Б. Лукінова, Г. П. Півторак, В. Г. Склярєнко, О. Б. Ткаченко ; укладачі: Р. В. Болдирєв, В. Т. Коломієць, Т. Б. Лукінова, О. С. Мельничук, В. Г. Склярєнко, І. А. Стоянов, А. М. Шамота ; НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – Київ : Наукова думка, 2006. – 705 с. – Режим доступу: http://history.org.ua/LiberUA/EtSIUkrM_2006/EtSIUkrM_2006.pdf.

15. Етимологічний словник української мови : в 7 т. – Т. 6: У–Я / ред. кол.: О. С. Мельничук (гол. ред.), В. Т. Коломієць, Т. Б. Лукінова, Г. П. Півторак, В. Г. Склярєнко, О. Б. Ткаченко ; укладачі: Г. П. Півторак, О. Д. Пономарів, І. А. Стоянов, О. Б. Ткаченко, А. М. Шамота ; НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – Київ : Наукова думка, 2012. – 568 с. – Режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-0197-8/978-966-00-0197-8.pdf>

16. Огієнко І. Етимологічно-семантичний словник української мови : у 4 т. / І. Огієнко. – Вінніпег ; Канада : Волинь, 1979 -1995.

17. Старославянський словарь (по рукописям X-XI веков) / Э. Благова, Р. Цейтлин, С. Геродес [и др.]. – Москва : Русский язык, 1994. – 842 с.

18. Скрипник Л. Г. Власні імена людей. Словник-довідник / Л. Г. Скрипник, Н. П. Дзятківська ; за ред. В. М. Русанівського. – 3-тє вид., випр. – Київ : Наукова думка, 2005. – 334 с.

19. Словник Біблійного Богослов'я : [пер. з фр.] / ред.: К. Леон-Дюфура [та ін.] ; пер. за заг. ред. Владики Софрона Мудрого, ЧСВВ. – Львів : Місіонер, 1996. – 934 с.

8.3 Електронні ресурси

27. Біленька-Свистович Л. В. Церковнослов'янська мова : підручник зі словником [Електронний ресурс] / Л. В. Біленька-Свистович, Н. Р. Рибак. – Київ : Криниця, 2000. – 334 с. – Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/1080950/>

28. Леута О. І. Старослов'янська мова : підручник [Електронний ресурс] / О. І. Леута. – Київ : Вища школа, 2001. – 255 с. – Режим доступу : <http://www.ex.ua/14394613> ; <http://www.twirpx.com/file/638625/> ; <http://docslide.net/documents/-2007-56098463b9c87.html> ; https://do.nmu.org.ua/pluginfile.php/287791/mod_resource/content/1/leuta_o_i_staroslov_yans_ka_mova.pdf

29. Леута О. І. Старослов'янська мова: збірник вправ і практичних завдань: навч. посіб. [Електронний ресурс] / О. І. Леута, В. І. Гончаров. – Київ : Вища школа, 2004. – 199 с. – Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/228994/>

30. 31. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Старослов'янська мова» для студентів спеціальності 035 Філологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [Електронний ресурс] / упоряд. : Онищенко Г. А. ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2021. – 51 с. – Режим доступу: <http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/158808> .

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Старослов'янська мова»
для бакалаврів зі спеціальності 035 «Філологія»
освітня програма «Українська мова та література»

Розробник:
Онищенко Геннадій Анатолійович

У редакції автора

Підготовлено до виходу в світ
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19